

ARTinED online: A new approach to education using the arts

Οδηγός αναφοράς e-ARTinED
για τη Διδασκαλία Σχολικών Γνωστικών
Αντικειμένων μέσω της Μουσικής

ID project: KA201-01226718

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

"The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

Εισαγωγή

Δεν υπάρχει ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός του τι είναι Μουσική στις χώρες του Δυτικού κόσμου κι αυτό διότι διαρκώς διευρύνονται οι σχετικές γνώσεις. Για παράδειγμα, μεγάλη έμφαση έχει δοθεί στη μουσική ψυχολογία με αποτέλεσμα το πεδίο αυτό να αναπτυχθεί σε πολλά επί μέρους πεδία.

Ίσως ένα καλός τρόπος να προσεγγίσουμε την έννοια της μουσικής είναι ξεκινώντας από την αρχαία Ινδική παράδοση, σύμφωνα με την οποία μουσική είναι ο,τιδήποτε προκαλεί ένα εσωτερικό αίσθημα συνήχησης όταν ακούμε μελωδικές φωνές ή μουσικά όργανα.

Η μουσική είναι ένας από τους θεμελιώδεις τρόπους επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, ένα μέσο για να μοιραστούν συναισθήματα, νοήματα και στόχους.

Η μουσική συνιστά τον πυρήνα των πρώτων αλληλεπιδράσεων κάθε ανθρώπου: Το κλάμα ενός μωρού, ο μεταβαλλόμενος τόνος της φωνής του, η ρυθμικοί τόνοι το συνδέουν με τον κόσμο από τις πρώτες μέρες της ζωής του. Οι ενήλικες συνήθως ανταποκρίνονται άμεσα χωρίς να ανησυχούν αν η φωνή τους είναι αρκετά καλή μουσικά. Αυτό που μετράει είναι μια «μουσική επικοινωνία» με τα μωρά που συχνά παίρνει τη μορφή χαρακτηριστικών παιχνιδιών.

Η φυσικότητα της μουσικής επικοινωνίας θα πρέπει να καλλιεργηθεί και αργότερα, καθώς δεν θα πρέπει να αφήσουμε αυτή την καταπληκτική διαδικασία να ατονήσει. Θα πρέπει να την αξιοποιήσουμε μαθησιακά: για να μεταδώσουμε έννοιες και να εμπνεύσουμε δημιουργικές διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων.

Η Μουσική βοηθά στην καλύτερη απομνημόνευση

Πολλές φορές θυμόμαστε την ακριβή διατύπωση των στίχων των τραγουδιών που μάθαμε μικροί και αυτό συμβαίνει επειδή η μουσική και ο ρυθμός βοηθούν στην απομνημόνευση.

Η Claudia Cornett (2011), καθηγήτρια μαθηματικών σε φτωχές περιοχές στην Καλιφόρνια, αναφέρει ένα ενδιαφέρον παράδειγμα εφαρμογής αυτής της ιδιότητας της μουσικής να ενισχύει την απομνημόνευση. Παρατήρησε ότι οι μαθητές που δεν έδιναν προσοχή στο μάθημα, αμελούσαν τις εργασίες τους και δεν θυμούνταν ακόμη και τον απλούστερο μαθηματικό τύπο, μπορούσαν να απαγγείλουν με ακρίβεια τους στίχους hip-hop τραγουδιών. Έτσι, έγραψε για τους μαθητές της ένα τραγούδι με την περιγραφή του τρόπου πρόσθεσης και αφαίρεσης δεκαδικών αριθμών. Μετά από μία εβδομάδα, οι βαθμολογίες των των μαθητών είχαν βελτιωθεί εντυπωσιακά. Ακολούθησαν και άλλες συνθέσεις φθάνοντας που ξεπέρασαν τις δύο δωδεκάδες τραγούδια ραπ όχι μόνο για τα μαθηματικά αλλά και για τους κανόνες συμπεριφοράς μέσα στην τάξη. Και το πιο ενδιαφέρον είναι ότι και οι ίδιοι οι μαθητές πλέον δημιουργούν τα δικά τους τραγούδια για τα μαθηματικά!

Όσο περισσότεροι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τη μουσική για να διευκολύνουν τη μαθησιακή διαδικασία, τόσο πιο γρήγορα και αποτελεσματικά το σχετικό υλικό θα ενσωματωθεί αρμονικά στην εκπαίδευση (Jensen, 2000).

Εκμάθηση ξένων γλωσσών και μουσική

Η εκμάθηση ξένων γλωσσών είναι όλο και πιο αναγκαία στις σύγχρονες κοινωνίες όπου η συνύπαρξη ανθρώπων με διαφορετικές μητρικές γλώσσες και η κινητικότητα των εργαζομένων συνιστούν μια καθημερινή πραγματικότητα. Τα δημοτικά σχολεία διαθέτουν πλέον τις αναγκαίες υποδομές και το προσωπικό για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών και η μουσική μπορεί να είναι εξαιρετικά χρήσιμη σε αυτό το πλαίσιο. Γλώσσα και μουσική συνιστούν βασικούς κώδικες επικοινωνίας του ανθρώπινου είδους και βρίσκονται σε στενή σχέση μεταξύ τους.

O Jentschke (2007) διαπίστωσε ότι τα νευρωνικά υποστρώματα της συντακτικής επεξεργασίας στη μουσική και τη γλώσσα επικαλύπτονται σε μεγάλο βαθμό και επιβεβαίωση πειραματικά την ενίσχυση της μάθησης που επιτυγχάνεται μέσω του τραγουδιού σε σχέση με την ομιλία.

Στην τάξη, η μουσική λειτουργεί ως εργαλείο μάθησης, ενισχύει την κοινωνικότητα και κινητοποιεί τους μαθητές.

Mουσική κατάρτιση των εκπαιδευτικών

Ως εκπαιδευτικοί μπορείτε να αρχίσετε να χρησιμοποιείτε τη μουσική στην τάξη καθοδηγούμενοι από το προσωπικό σας ενδιαφέρον για τη μουσική.

Δεν χρειάζεται ειδική μουσική κατάρτιση για να προτείνετε μουσικές μελωδίες στους μαθητές σας ή για να τους βοηθήσετε να δημιουργήσουν τα δικά τους τραγούδια. Να θυμάστε ότι το τραγούδι αποτελεί φυσική δραστηριότητα κάθε ανθρώπου. Το ομαδικό τραγούδι ενισχύεται το αίσθημα της ενότητας της ομάδας και μπορεί να δώσει ιδέες για ποικίλες δραστηριότητες.

Οι μαθητές δεν δίνουν τόση σημασία στη μουσικότητα της φωνής του εκπαιδευτικού όταν υπάρχει ενθουσιασμός που διαπερνά τις κοινές δραστηριότητες. Τραγουδώντας μαζί με τους μαθητές σας οικοδομείτε στέρεες σχέσεις μαζί τους ενισχύεται το ομαδικό πνεύμα και την πειθαρχημένη συμπεριφορά.

Όντας αποφασισμένοι να αξιοποιήσουν τη μουσική στο διδακτικό τους έργο και καθώς αποκτούν συνεχώς σχετικές εμπειρίες, όλοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ξεπεράσουν τους αρχικούς δισταγμούς και να υπερβούν τα στερεότυπα των δυτικών κοινωνιών ότι μόνο οι ταλαντούχοι τραγουδιστές μπορούν να τραγουδούν.

Οι εκπαιδευτικοί που αισθάνονται την επιθυμία και την ανάγκη να επεκτείνουν τις μουσικές τους γνώσεις και πρακτικές, έχουν πολλούς τρόπους για να το πετύχουν: προσκαλώντας έναν μουσικό στην τάξη τους ή έναν ειδικό σε μια ορισμένη μουσική παιδαγωγική μέθοδο ώστε να μάθουν από αυτόν. Ιδιαίτερα αποτελεσματικές είναι οι μέθοδοι:

- Willhems
- Dalcroze
- Kodaly
- Orff

Μουσική ακρόαση

Η μουσική ακρόαση είναι σημαντική μέσα στην τάξη για διάφορους λόγους. Για το σκοπό αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατάλληλα ηχεία συνδεδεμένα με έναν υπολογιστή ή κάποια συσκευή αναπαραγωγής ήχων.

Επιλέξτε τη μουσική που νομίζετε ότι μπορεί να είναι χρήσιμη για το μάθημά σας. Για παράδειγμα, μπορεί να θέλετε να εμπλουτίσετε ένα μάθημα ιστορίας με την ακρόαση μελωδιών που είναι χαρακτηριστικές για τις ιστορικές περιόδους στις οποίες αναφέρεται το μάθημα ή να κάνετε πιο ενδιαφέρον ένα μάθημα γεωγραφίας αξέχαστη ακούγοντας μελωδίες από τις χώρες που μελετάτε.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη μουσική για να ενισχύσετε την αντίληψη και την κατανόηση ενός συγκεκριμένου κοινωνικού πλαισίου. Για παράδειγμα χρησιμοποιώντας τσιγγάνικη μουσική για τη μελέτη των σχετικών κοινοτήτων σε όλη την Ευρώπη.

Όταν ακούτε μουσική στην τάξη σας, δοκιμάστε να ζητήσετε από τους μαθητές σας να μιλήσουν για τις εντυπώσεις, τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους που τους προκαλεί η μουσική που έχετε επιλέξει.

Η μουσική μπορεί να βοηθήσει στην ανάδειξη γραμματικών και συντακτικών στοιχείων της γλώσσας που θέλετε να διδάξετε. Αυτό μπορεί να γίνει χρησιμοποιώντας ένα τραγούδι με κατάλληλους στίχους που αναδεικνύουν τα στοιχεία που θέλετε να επισημάνετε. Όσο περισσότερο θα χρησιμοποιήσετε τη μουσική, τόσο περισσότερο θα επεκτείνει τις δικές σας ιδέες και τρόπους για να τη χρησιμοποιήσετε!

Μουσική δημιουργία

Υπάρχει μια έμφυτη τάση σε όλα τα παιδιά να μιμηθούν και να δημιουργήσουν ήχους και να πειραματιστούν με αυτούς. Απολαμβάνουν να αυτοσχεδιάζουν και να δημιουργούν τραγούδια και μελωδίες. Ως εκπαιδευτικοί μπορείτε να αξιοποιήσετε την έμφυτη αυτή τάση προσφέροντας την ευκαιρία για μουσικά βιώματα που συνδέονται με όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Για παράδειγμα, μπορείτε να επιλέξετε ένα όμορφο αντιπροσωπευτικό τραγούδι μιας ιστορικής περιόδου, ενός ιστορικού γεγονότος, ή ένα τραγούδι που υμνεί τη φύση μιας ορισμένης περιοχής και να ζητήσετε από τους μαθητές να το τραγουδήσουν. Εξαιρετική είναι και η εμπειρία της συμμετοχής των μαθητών σε μια σχολική χορωδία.

Μπορείτε να επιλέξετε γνωστά τραγούδια και να ζητήσετε από τους μαθητές σας να αντικαταστήσει τους στίχους αξιοποιώντας έννοιες που τους έχετε διδάξει. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε ρυθμικά παιχνίδια για να διδάξετε μαθηματικές έννοιες.

Για την καλύτερη υποστήριξη των μαθητών σας στις μουσικές δημιουργίες τους μπορείτε να αξιοποιήσετε απλά μουσικά όργανα τα οποία θα ήταν ενδιαφέρον να κατασκευάσουν και οι ίδιοι, εφόσον είναι εφικτό.

Όπως και στην περίπτωση της μουσικής ακρόασης, έτσι και η μουσική δημιουργία με τους μαθητές σας μπορεί να είναι εξαιρετικά ποικίλη, ενδιαφέρουσα, προκλητική και ευχάριστη προσθήκη σε οποιαδήποτε παραδοσιακή μέθοδο διδασκαλίας.

Πρακτικά παραδείγματα δίνονται στην εκτεταμένη μορφή του παρόντος οδηγού (στα αγγλικά) με τίτλο “E-ARTinED Background Report On Using Music To Teach Curricular Subjects”

Come and enjoy the e-learning platform !

<http://eartined.coursevo.com>

e-artined.eu

info@e-artined.eu

<https://goo.gl/zMpw35>

The e-learning platform: <http://eartined.coursevo.com>

Technical
University
of Crete

